

ICCJ – Acordarea de daune morale. Stabilirea corectă a cuantumului

Legislație relevantă:

Legea nr. 554/2004, art. 2 alin. (1) lit. i), n), alin. (2) și art. 18 alin. (3) lit. e)

Atitudinea autorității publice de a emite un act administrativ cu caracter normativ fără ca mai apoi să procedeze la punerea în executare a acestuia, urmată de o îndelungată și nejustificată întârziere a abrogării actului respectiv – situație ce a generat o stare de insecuritate juridică de natură să producă efecte negative asupra dreptului de proprietate al unei persoane – poate fi calificată ca intrând sub incidența prevederilor art. 2 alin. (1) lit. i) și n) și alin. (2) din Legea nr. 554/ 2004 și, prin urmare, poate constitui temei al atragerii răspunderii autorității publice sub forma obligării acesteia la plata de daune morale către persoana astfel vătămată.

În stabilirea cuantumului acestor despăgubiri instanța de judecată este datoare să aplice criterii subordonate conotației aprecierii rezonabile, pe o bază echitabilă, corespunzătoare prejudiciului real și efectiv produs.

Decizia nr. 1 din 9 ianuarie 2014

Prin sentința civilă nr.187/2013 din 8 martie 2013, Curtea de Apel Cluj – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a respins excepția inadmisibilității acțiunii invocată de către pârâțul Guvernul României; a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Municipiul Cluj-Napoca și, în consecință, a respins pretențiile privind obligarea acestuia la modificarea PUZ, sub sancțiunea plății

unor penalități pe zi de întârziere; a admis în parte acțiunea precizată, formulată de reclamanta SV în contradictoriu cu pârâtul Guvernul României și, în consecință, a obligat pârâtul să plătească reclamantei echivalentul în lei la data plății a sumei de 20.000 euro, reprezentând despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit prin lipsirea folosinței imobilului teren înscris în CF 171xxx Cluj-Napoca, nr. cad. 13xxx, precum și cheltuieli de judecată în sumă de 51,3 lei, a respins ca rămase fără obiect celelalte pretenții formulate în contradictoriu cu pârâtul Guvernul României și a constatat că reclamanta a renunțat la judecată față de pârâta Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România SA.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de fond a reținut următoarele aspecte:

Prin acțiunea formulată, reclamanta SV a solicitat, în contradictoriu cu Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România SA, Guvernul României și Municipiul Cluj-Napoca, obligarea pârâtei Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România SA să realizeze toate demersurile necesare în vederea abrogării de către Guvern a HG nr. 784/2009, într-un termen rezonabil stabilit de instanța de judecată; obligarea Guvernului României să implementeze decizia de abrogare a HG nr. 784/2009 privind aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții Varianta Ocolitoare Cluj-Nord, într-un termen rezonabil stabilit de instanța de judecată; obligarea Guvernului României să transmită Municipiului Cluj-Napoca împrejurarea abrogării HG nr. 784/2009 de îndată ce acest act normativ va fi abrogat; obligarea Municipiului Cluj-Napoca să opereze modificările de rigoare în Planul Urbanistic Zonal (PUZ), de îndată ce HG nr. 784/2009 va fi abrogată și obligarea pârâților de rândul 1 și 2 la plata în solidar către reclamantă a sumei de 100.000 euro, reprezentând prejudiciul material și moral suferit prin lipsirea reclamantei de folosința imobilului terenul înscris în CF 171xxx Cluj-Napoca,

număr cadastral 13xxx, calculate de la data intrării în vigoare a HG nr. 784/08.07.2009. Totodată, a solicitat să fie obligați pârâții, în temeiul art.18 alin. 5 din Legea nr. 554/2004, la plata în favoarea reclamantei de penalități în cuantum de 100 lei pentru fiecare zi de întârziere, calculate de la data stabilită de către instanță pentru executarea hotărârii, în condițiile art. 24 din Legea nr. 554/2004 și până la data modificării PUZ în acord cu abrogarea HG nr. 784/2009, astfel încât situația proprietății reclamantei să redevină la starea de dinainte de intrarea în vigoare a acestui act administrativ.

Prin precizările formulate, reclamanta a învederat că înțelege să renunțe la judecată față de pârâta CNADNR SA, plata sumei de 100.000 Euro fiind solicitată a fi făcută de pârâtul Guvernul României, aceasta reprezentând despăgubiri pentru daunele morale suferite.

Reclamanta a susținut, în esență, că prin aprobarea HG nr. 784/2009 și neducerea la îndeplinire a proiectului ce includea și proceduri de expropriere, aceasta nu s-a putut bucura de exercițiul deplin al dreptului de proprietate al suprafeței de teren în cauză.

Pârâții au invocat excepțiile inadmisibilității acțiunii, a lipsei de obiect a acesteia, raportat la împrejurarea abrogării HG nr. 784/2009, precum și cea a lipsei calității procesuale pasive a Municipiului Cluj-Napoca, cu privire la care a fost făcută aplicarea prev. art. 137 alin. 2 C.pr.civ.

În privința stării de fapt, Curtea a reținut că reclamanta a arătat că a dobândit dreptul de proprietate asupra imobilului situat administrativ în Cluj-Napoca, identificat conform CF nr. 171872, număr cadastral 13538, prin moștenire și partaj la finele anului 2008 și, datorită poziției deosebite a terenului, s-a gândit să construiască un azil de bătrâni sau un schit, iar în acest sens a început demersurile pentru a stabili care sunt pașii de urmat în vederea punerii în

practică a planurilor sale.

Prin răspunsul primit din partea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România, cu număr de înregistrare 92/8377/16 februarie 2011, i s-a transmis că obiectivul de investiție” Varianta de ocolire Cluj-Napoca “, obiectiv care “afectează terenul deținut de dumneavoastră în intravilanul municipiului Cluj-Napoca ” se află în stadiul de Studiu de Fezabilitate finalizat, iar în aceste condiții nu are posibilitatea de a executa lucrări de construire pe terenul care este afectat de construcția variantei ocolitoare cu precizarea că o construcție definitivă nu poate fi executată la o distanță mai mică de 22,00 m. față de axul drumului. In plus, i s-a comunicat că obiectivul varianta ocolire Cluj-Napoca nu a fost inclus în lista de investiții în anul 2011. Răspunsuri similare a obținut și din partea altor autorități la care s-a adresat în aceea perioadă.

Data fiind situația, reclamanta și-a văzut compromis proiectul privind edificarea schitului pe terenul său, așa încât singura variantă care i s-a părut posibilă la acel moment a fost aceea de a beneficia de sumele primite în cadrul procedurii de expropriere, pentru a putea construi în altă parte. Doar că procesul de expropriere a întârziat nejustificat, ceea ce a determinat-o să introducă o acțiune pentru obligarea autorităților să procedeze la expropriere și să-i acorde sumele cuvenite cu titlu de despăgubiri. Cererea reclamantei de chemare în judecată a fost respinsă ca lipsită de interes, în cadrul dosarului nr. 124/33/2012 al Curții de Apel Cluj.

Pentru a se pronunța astfel, instanța a reținut că, având în vedere ca realizarea Proiectului Varianta Ocolitoare Cluj Nord presupunea eforturi financiare si tehnice deosebite, iar strategia de dezvoltare a rețelei de drumuri naționale se stabilește la nivelul Guvernului, ținând cont, in primul rând, de contextul socio-economic, acest obiectiv nu a mai fost introdus in nici una din listele obiectivelor cu finanțare de la Bugetul de Stat pe anii 2010,2011,2012.

Dat fiind faptul ca intr-un termenul rezonabil de la aprobarea Indicatorilor Tehnico-economici nu s-au alocat fondurile necesare investiției, s-a procedat la demararea procedurii de abrogare a HG nr.784/08.07.2009.

Astfel, Comisia Tehnico-Economică instituita la Direcția Regionala de Drumuri si Poduri Cluj a avizat favorabil, in data de 20.02.2012 si a propus spre avizare CTE- CNADNR SA – București demararea procedurii de abrogare a HG nr. 784/2009 pentru aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții "Varianta de Ocolire Cluj Nord".

Reclamanta susține că a fost adusă astfel, din culpa autorităților incapabile să reglementeze o situație juridică concretă și viabilă în condiții economice previzibile, nu doar în situația de a-i suporta o ingerință nelimitată în timp cu privire la dreptul său de proprietate, dar și în aceea de a-și vedea distruse proiectele pe care le-a pus la cale cu mari eforturi, fiind nevoită la fiecare pas să se plieze, pe propria-i proprietate, după comportamentul instabil și imprevizibil al administrației.

Curtea a analizat excepția inadmisibilității acțiunii, constatând că aceasta este nefondată, în raport cu dispozițiile art. 1 din Legea nr. 554/2004, care nu conferă legitimitate procesuală exclusiv cu privire la anularea unui act, ci și cu privire la un refuz nejustificat de a emite un act, fie el și un act de abrogare a unui act administrativ anterior.

Prin adresa comunicată la data de 05.07.2012, Guvernul a refuzat să abroge HG nr. 784/2009, apreciind reclamația formulată de reclamantă ca neîntemeiată. Or, exact această atitudine, apreciată prin prisma unui refuz nejustificat de a abroga un act clar devenit inoportun a determinat-o pe reclamantă să apeleze la concursul instanței de contencios administrativ, invocând teza excesului de putere manifestat sub forma încălcării dreptului de proprietate al său.

Totodată, Curtea a avut în vedere că, pe parcursul soluționării cauzei, a fost publicată în Monitorul oficial HG nr. 1101/2012 privind abrogarea HG nr. 784/2009, chiar și în condițiile în care terenul reclamantei este liberat de orice sarcini, rămânând în discuție dacă se impune repararea prejudiciului pe care l-a suferit din cauza poziției autorităților față de proiectul de infrastructură demarat.

Ca atare, deși primele două petite au rămas fără obiect, iar față de pârâta CNADNR SA s-a și renunțat la judecată, Curtea urmând a se pronunța în consecință, s-au apreciat ca admisibile pretențiile privind acordarea despăgubirilor pentru daunele morale aleagate, formulate în contradictoriu cu pârâțul Guvernul României.

Analizând fondul cauzei, instanța a luat act de faptul că în doctrină s-a arătat că, în baza dreptului comun al contenciosului administrativ, patru sunt condițiile tradiționale ale răspunderii administrației pentru pagubele cauzate prin acte administrative ilegale, respectiv ilegalitatea, prejudiciul, legătura cauzală și culpa.

Analizând punctual condițiile răspunderii administrativ-patrimoniale, Curtea a apreciat că, în cazul de față, culpa se prezumă, din moment ce legea asimilează „refuzul nejustificat” cu actul administrativ; de aici rezultă că, ori de câte ori instanța de contencios administrativ califică refuzul ca fiind nejustificat, înseamnă că acesta este determinat de o atitudine culpabilă a autorității publice. Actul administrativ ilegal, ca și refuzul nejustificat, reprezintă una și aceeași categorie de ilicit administrativ, care fundamentează acțiunea în contencios administrativ, implicit răspunderea administrativ-patrimonială.

Luând în calcul aceste repere doctrinare, Curtea a constatat că în cauză sunt prezente toate cele patru elemente ale răspunderii, iar pentru a aprecia astfel, a luat act, în primul rând, de faptul că pârâțul s-a manifestat cu exces de

putere, creând prin atitudinea sa o stare de incertitudine juridică, care având în vedere durata sa, efectele produse cu privire la dreptul de proprietate al reclamantei, precum și pasivitatea manifestată cu ocazia demersurilor prealabile ale acesteia, poate fi calificată ca intrând sub incidența prev. art. 2 alin. 1 lit. i și n din și alin. 2 din Legea nr. 554/2004.

Pe de altă parte, Curtea a constatat că, potrivit principiului comunitar al certitudinii juridice și conform jurisprudenței constante a CEDO, o soluție dispusă printr-o lege sau prin alt act normativ trebuie implementată cu o claritate și o coerență rezonabilă pentru a evita pe cât posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiecții de drept la care se referă măsurile de aplicare a acestei soluții.

În acord cu susținerile reclamantei, instanța de fond a apreciat că nu interesează în prezenta cauză că, la momentul emiterii sale, HG nr. 784/2009 a fost emisă ținând cont de interesele colectivității, proiectul fiind necesar în vederea dezvoltării Municipiului Cluj Napoca. Ceea ce poate fi însă imputat Guvernului, lăsând la o parte motivele obiective care au determinat renunțarea la dezvoltarea infrastructurii în această direcție, este lentoarea de care a dat dovadă în a scoate din peisajul normativ acest act, îndepărtând astfel toate efectele produse cu privire la titularii dreptului de proprietate asupra terenurilor din zona vizată.

Această pasivitate este dovedită chiar prin susținerile din întâmpinarea CNADNR SA, conform cărora acest obiectiv nu a mai fost introdus în nici una din listele obiectivelor cu finanțare de la Bugetul de Stat pe anii 2010, 2011, 2012, procedura de abrogare a HG 784/08.07.2009 fiind demarată însă abia la data de 20.02.2012, de către Comisia Tehnico-Economica instituită la Direcția Regională de Drumuri și Poduri Cluj. Chiar în situația în care s-ar aprecia că acest interval este unul rezonabil, nu poate fi înțeleasă atitudinea pârâtului care, la data de 05.07.2012, a refuzat să abroge HG nr.

784/2009, apreciind reclamația formulată de reclamantă ca neîntemeiată și determinând-o astfel să introducă prezenta acțiune, în cadrul căreia pretențiile formulate au fost cuantificate prin raportare la întregul context al demersurilor întreprinse pentru valorificarea, de o manieră sau alta, a terenului.

În concret, exproprierea nu mai este posibilă, neexistând fondurile necesare implementării proiectului de autostradă, nici măcar pentru această fază, aspect cunoscut de către pârât de peste trei ani, fiind imposibil ca reclamanta să primească o compensație echitabilă pentru lipsirea sa de exercițiul dreptului de proprietate. Cu toate acestea, hotărârea de aprobare a proiectului a rămas în vigoare, deci, exercițiul dreptului reclamantei de proprietate a fost îngrădit, fără ca, totuși, să existe perspectiva unei compensații echitabile.

În ceea ce privește justificarea daunelor astfel produse, Curtea a luat act de faptul că din probațiunea administrată, respectiv declarațiile martorilor LL, arhitectul la care a apelat petenta pentru demararea proiectului de pe terenul vizat și SL, prietenă apropiată a acesteia, luând în calcul și înscrisurile anexate, a rezultat că și această condiție este îndeplinită.

Curtea a apreciat că toate probele administrate au fost de natură să certifice seriozitatea intenției reclamantei de a edifica, în orice condiții, un astfel de proiect, care să vină și în sprijinul colectivității, acesta fiind motivul pentru care a întreprins demersuri pentru identificarea unui alt teren pentru edificarea schitului și a avansat sumele de bani aferente realizării proiectului, în speranța unei proximități a exproprierii și deci a încasării sumelor care să o ajute să finalizeze construcția. Într-un final, autoritățile au decis însă să abroge hotărârea de aprobare a proiectului de centură ocolitoare, situație care certifică, o dată în plus, paguba suferită, din moment ce, bazându-se pe o decizie a autorităților, a început implementarea proiectului în altă

parte.

În stadiul actual, a reținut judecătorul fondului, nu se poate nega că dreptul reclamantei de a se bucura de toate atributele pe care le conferă dreptul de proprietate conform normelor legale pertinente a fost serios afectat. Exploatarea acestui teren de către titularul dreptului de proprietate conform cu voința sa, respectiv cu voința reclamantei de a construi, a fost compromisă, paralizând astfel dreptul de dispoziție materială și juridică a acestuia, atribute inerente dreptului recunoscut de lege.

Această situație de pasivitate din partea expropriatorului, care îi indisponibilizează bunul în vederea exproprierii, pentru ca apoi să renunțe la expropriere, dar fără ca liberarea din punct de vedere juridic a imobilului reclamantei să survină de îndată, afectează garanția constituțională a dreptului de proprietate (art. 44 alin. 2 din Constituție) și implicit garanția convențională (art. 1 parag. 1 din Protocolul 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale) așa cum a fost ilustrată în jurisprudența pertinentă a instanței de contencios european al drepturilor omului.

În privința cuantumului ce va fi acordat reclamantei, Curtea a apreciat că suma de 20.000 Euro este îndestulătoare pentru a indemniza prejudiciul suferit, în acest sens luând act de toate împrejurările cauzei, astfel cum au fost ele anterior expuse, de atitudinea reclamantei din 2009 și până în prezent, ea fiind nevoită să renunțe la edificarea, în condițiile inițial previzionate, a unui proiect pentru a comemora pierderea gravă suferită pe plan personal, de importanța pe care acesta o avea pentru ea, atestată de înverșunarea cu care a urmărit punerea lui în practică, de împrejurarea că, în lipsa sursei de finanțare reprezentată de despăgubirile ce i s-ar fi cuvenit în urma exproprierii, este incertă posibilitatea de finalizare efectivă a construcției pentru care în final a fost obținută autorizația, eliberată pentru un

proiect de mai mică amploare decât cel inițial, precum și de faptul că au fost pierdute alte posibile surse de finanțare.

Curtea a mai avut în vedere și faptul că indemnizarea victimei nu trebuie să fie una speculativă, ci să reprezinte o reparare suficientă a drepturilor sale încălcate, cuantumul acesteia urmând în mod necesar a fi raportat la atitudinea adoptată de pârât în rezolvarea situației reclamate de petentă. Totodată, încredințată fiind că răspunderea are atât o funcție sancționatorie cât și una preventivă, Curtea a reținut că se impune ca prezenta decizie să și prevină, nu doar să repare, prin consacrarea unor conduite viitoare care să nu justifice necesitatea unor noi sancțiuni și prin găsirea celor mai potrivite soluții pentru particular atunci când acesta vine în coliziune cu autoritatea publică.

Ca atare, în baza prev. art. 1,8 și 18 din LCA, art. 274 alin. 1 C.pr.civ., acțiunea precizată a fost admisă în parte, pârâtul Guvernul României fiind obligat la plata echivalentului la data plății a sumei de 20.000 Euro, reprezentând despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit prin lipsirea reclamantei de folosința imobilului teren înscris în CF 171872 Cluj-Napoca, nr. cad. 13538, precum și cheltuieli de judecată în sumă de 51,3 lei, taxă de timbru și timbru judiciar. Totodată, au fost respinse ca rămase fără obiect celelalte pretenții formulate în contradictoriu cu pârâtul Guvernul României, urmare a abrogării HG nr. 784/2009, luându-se act și de faptul că această împrejurare a fost adusă la cunoștința celorlalte părți litigante, inclusiv a pârâtului de rând trei, prin intermediul instanței de judecată, în cursul judecării procesului. Totodată, instanța a ținut cont de faptul că, la termenul din 22.02.2013, reprezentantul reclamantei nu a indicat expres instanței faptul că înțelege să renunțe la judecată în privința petitelor care nu au mai fost reluate în cuprinsul concluziilor scrise.

Conform prev. art. 246 C.pr.civ., s-a constatat că petenta a renunțat la judecată față de pârâta Compania Națională De

Autostrăzi Și Drumuri Naționale Din România SA, iar pretențiile formulate împotriva pârâtului Municipiul Cluj Napoca vor fi respinse ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale pasive a acestuia.

Pentru a dispune astfel, au fost validate apărările conform cărora potrivit dispozițiilor art. 36 alin. 5 lit. c din Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală, consiliul local avizează sau aprobă, în condițiile legii, documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism ale localităților. În acest sens, o acțiune în obligarea la modificarea unui PUZ reprezintă în fapt o acțiune în obligarea la emiterea unui act administrativ-hotărâre de consiliu local, ce ar fi trebuit formulată față de Consiliul Local al municipiului Cluj-Napoca – organ abilitat a emite acte administrative de categoria celui solicitat.

Împotriva sentinței civile nr. 187 din data de 8 martie 2013 pronunțată de Curtea de Apel Cluj – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a declarat recurs în termen legal pârâtul Guvernul României, prin care s-a solicitat admiterea căii extraordinare de atac și modificarea în tot a hotărârii atacate în sensul respingerii acțiunii formulate de reclamanta SV, în principal ca rămasă fără obiect și în subsidiar ca neîntemeiată.

Soluția pronunțată de instanța de fond, prin sentința recurată, a fost considerată ca nelegală și neîntemeiată, întrucât deși s-a constatat că acțiunea a rămas fără obiect, judecătorul cauzei a acordat reclamantei daune morale în cuantum de 20.000 Euro.

Recurentul a menționat că potrivit art. 8 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ cererea de despăgubire morală este o cerere accesorie petitului principal, prin care se stabilește dacă un act administrativ sau refuzul de a soluționa o cerere au caracter vătămător pentru persoana care pretinde acest lucru, și că numai în situația în care instanța

stabilește că actul administrativ este nelegal și de natură a vătămă un drept recunoscut de lege reclamantului, sau dacă stabilește că refuzul de a soluționa o cerere este nejustificat se poate antrena și răspunderea pentru daunele morale.

Or, în speță, s-a relevat, instanța de fond nu a făcut analiza actelor administrative sau a refuzului, pentru simplul motiv că acțiunea a rămas fără obiect, astfel că aceeași instanță nu putea obliga pe pârâtul recurent la plata de daune morale, deoarece acestea sunt subsidiare acțiunii principale.

În condițiile în care acordarea daunelor morale a fost motivată de către instanța fondului prin prejudiciul moral suferit de către reclamantă prin lipsirea de folosință a imobilului teren odată cu adoptarea H.G. nr. 784/2009, a apreciat Guvernul României că s-a făcut, în litigiu, o confuzie între daunele materiale și cele morale, și că partea care solicită acordarea daunelor morale este obligată să dovedească producerea prejudiciului și legătura de cauzalitate existentă între prejudiciu și fapta autorității.

S-a precizat, în primul rând, că temeiul juridic al acordării unor despăgubiri materiale sau morale este răspunderea civilă delictuală, în cazul în care sunt îndeplinite în mod cumulativ condițiile angajării acestei răspunderi. Din acest punct de vedere, s-a arătat că săvârșirea unei fapte ilicite cu vinovăție nu poate fi reținută în sarcina Guvernului României, deoarece în momentul în care proiectul actului inițiat de Ministerul Transporturilor prin CNADNR SA a parcurs procedura legală executivul l-a adoptat, astfel că adoptarea unui act normativ după analizarea condițiilor de oportunitate și parcurgerea unei etape prevăzute de legislație nu poate echivala cu săvârșirea unei fapte ilicite. În ceea ce privește stabilirea cuantumului despăgubirilor echivalente unui prejudiciu nepatrimonial, acesta include o doză de aproximare, dar instanța trebuie să aibă în vedere o serie de criterii cum ar fi consecințele negative suferite de cel în cauză pe plan

fizic și psihic, importanța valorilor lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori și intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării, măsura în care i-a fost afectată situația familială, profesională și socială, precum și în ce măsură drepturile nepatrimoniale, ocrotite prin Constituție au fost lezate.

S-a învederat, în al doilea rând, că repararea prejudiciului presupune atingerea adusă onoarei și demnității ori integrității fizice și psihice ale acesteia, și nu poate fi încadrată în această ipoteză situația reținută de prima instanță, anume simpla imposibilitate de folosință a terenului.

Totuși, în situația în care se va considera că reclamanta este îndreptățită la acordarea de daune morale, a solicitat recurentul cenzurarea cuantumului în care acestea au fost acordate, de 20000 Euro, acest cuantum fiind apreciat excesiv. Daunele morale, s-a subliniat, nu au rolul unor amenzi și nu pot duce la o îmbogățire nejustificată a persoanei vătămate, ele având dosar un rol compensator.

Intimata C.N.A.D.N.R. S.A., prin Direcția Regională Drumuri și Poduri Cluj, a lăsat la aprecierea instanței admiterea sau respingerea recursului declarat de Guvernul României, a solicitat menținerea dispozițiilor sentinței civile nr. 187 din data de 8 martie 2013, prin care s-a constatat că reclamanta a renunțat la judecată față de această parte, și a precizat că nu are calitate procesuală în recurs.

Prin concluziile scrise depuse pentru termenul de judecată de azi intimata SV a solicitat respingerea recursului declarat de Guvernul României ca nefondat, cu consecința menținerii ca legală și temeinică a sentinței atacate.

Intimata reclamantă a susținut că instanța de fond a procedat în mod corect, în temeiul art. 8 din Legea contenciosului administrativ, la verificarea prejudiciului creat acesteia,

atâta vreme cât Hotărârea Guvernului nr. 784/2009 a fost în vigoare și, față de împrejurările concrete ale cauzei, a dispus în mod corect obligarea Guvernului la repararea acestui prejudiciu, chiar dacă petitele privind obligarea recurentului la abrogarea acestui act normativ a rămas fără obiect.

Reclamanta a relevat că recurentul este responsabil pentru prejudiciile suferite de către aceasta, iar cât privește problema acordării de către instanță a daunelor morale s-a arătat că fapta ilicită cauzatoare de prejudicii în cauză este constituită de incoerența și inerția cu care Guvernul a tratat implementarea hotărârii adoptate, în acest fel creând o incertitudine pentru situația juridică a dreptului de proprietate aparținând reclamantei.

În ceea ce privește prejudiciul suferit de reclamantă, s-a precizat că acesta se materializează pe mai multe planuri și că dat fiind faptul că nu există reglementări în legislația națională cu privire la cuantificarea prejudiciului în cazul în care ceea ce se pierde este o șansă, quantumul daunelor rămâne la aprecierea instanței.

În fine, referitor la critica din recurs potrivit căreia quantumul daunelor morale acordate de către instanță ar fi excesiv, a considerat reclamanta că suma stabilită de către judecătorul fondului reprezintă o reparație decentă a prejudiciului moral pe care l-a suferit, în condițiile în care a fost lipsită de exercițiul dreptului său de proprietate asupra unui teren cu o deosebită valoare sentimentală pentru sine și în condițiile în care, prin atitudinea incoerentă și uneori ostilă a Guvernului, a fost pusă în situații de umilință la ghișeele autorităților de stat la care a fost nevoită să încerce și apoi să revină în repetate rânduri pentru lămurirea situației juridice a terenului său.

Examinând sentința atacată prin prisma motivelor de recurs invocate de recurentul Guvernul României, se rețin următoarele:

Prima instanță a procedat în mod corect, în temeiul prevederilor art. 8 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, la examinarea și soluționarea pretențiilor reclamantei SV constând în obligarea pârâtului Guvernului României la plata de despăgubiri morale, neprezentând relevanță faptul că prin aceeași hotărâre s-a dispus, ca o consecință a unor împrejurări intervenite după formularea și înregistrarea acțiunii în contencios administrativ, respingerea ca rămasă fără obiect a capetelor de cerere prin care s-a solicitat obligarea Guvernului României să implementeze decizia de abrogare a Hotărârii Guvernului nr. 784/2009 privind aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții Varianta Ocolitoare Cluj – Nord și să transmită Municipiului Cluj – Napoca informații despre abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 784/2009 de îndată ce acest act administrativ va fi abrogat.

Susținerile recurentului în sensul că judecătorul fondului a confundat daunele materiale cu daunele morale și că nu sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale nu pot fi primite, obligația pârâtului Guvernul României de plată a echivalentului în lei a sumei de 20.000 euro fiind stabilită pentru repararea unui prejudiciu nepatrimonial suferit de reclamanta Șolea Veronica, urmare atitudinii evidente a autorității publice pârâte – de refuz nejustificat de a acționa, de o manieră sau alta, în sensul clarificării situației juridice create prin intrarea în vigoare a Hotărârii Guvernului nr. 784/2009, într-un termen rezonabil, care să permită reclamantei să-și adapteze conduita în mod corespunzător – și care a condus la o stare de incertitudine juridică.

În principiu, cuantificarea prejudiciului moral nu este supusă unor criterii legale de determinare, cuantumul daunelor morale stabilindu-se prin apreciere, ca urmare a aplicării de către instanța de judecată a criteriilor referitoare la consecințele

negative suferite de cel în cauză, în plan fizic și psihic, importanța valorilor lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori, intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării, aceste criterii fiind subordonate conotației aprecierii rezonabile, pe o bază echitabilă, corespunzătoare prejudiciului real și efectiv produs.

Prin urmare, raportat la cele mai sus menționate, precum și la împrejurarea că prin Hotărârea Guvernului nr. 1101 din data de 14 noiembrie 2012 (publicată în Monitorul Oficial al României , Partea I, nr. 809 din 3 decembrie 2012) s-a constatat abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 784/2009 pentru aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții "Varianta de ocolire Cluj-Nord", Înalta Curte constată, în litigiu, că este întemeiat motivul de recurs constând în stabilirea daunelor morale într-un quantum excesiv, de 20.000 euro, și reține că se impune reducerea quantumului acestor daune la echivalentul în lei la data plății a sumei de 5000 euro, prin aceasta stabilindu-se un anumit echilibru între prejudiciul moral produs și despăgubirile acordate, în măsură să permită intimatelor SV atenuarea suferințelor morale, fără a se ajunge însă în situația îmbogățirii fără just temei.

În aceste condiții, fiind considerat fondat numai unul dintre motivele de recurs invocate în cauză, în temeiul prevederilor art. 20 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, precum și a dispozițiilor art. 312 alin. (1) – (3) din Codul de procedură civilă din 1865, cu modificările și completările ulterioare, s-a dispus admiterea recursului declarat de Guvernul României împotriva sentinței civile nr. 187/2013 din 18 martie 2013 pronunțată de Curtea de Apel Cluj – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, cu consecința modificării în parte a sentinței atacate în sensul obligării pârâtului Guvernul României la plata echivalentului în lei la data plății a sumei de 5000 euro, și a menținerii celorlalte dispoziții ale hotărârii recurate.

ICCJ – Decizie emisă de Consiliul Concurenței. Contestare

Legislație relevantă:

Legea nr. 21/1996, art. 47¹

Legea nr. 554/2004, art. 7

Prin dispozițiile cuprinse în art. 47¹, Legea Concurenței nr. 21/1996 stabilește faptul că deciziile emise de Consiliul Concurenței pot fi atacate în contencios administrativ în termen de 30 de zile de la comunicare, la Curtea de Apel București.

Acest termen de investire al instanței de 30 de zile, care face imposibilă parcurgerea etapei procedurii prealabile stabilită de dispozițiile art. 7 din Legea nr. 554/2004, justifică exceptarea de la regula procedurii plângerii prealabile a persoanelor destinate ale respectivelor decizii, nu însă și a terților. Aceștia pot contesta deciziile Consiliului în condițiile dreptului comun în materia contenciosului administrativ, respectiv cu respectarea cerinței obligatorii privind îndeplinirea procedurii prealabile.

Decizia nr. 100 din 15 ianuarie 2014

Notă: Legea nr. 21/1996 a fost republicată în M.Of. nr. 240 din 03.04.2014, articolele acesteia căpătând o nouă numerotare, astfel încât art. 47¹ a devenit art. 49.

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel București, reclamanta S.C. P. LPG S.A. a solicitat, în contradictoriu cu pârâțul Consiliul Concurenței, anularea în tot, ca nelegală, a Deciziei nr. 62/30.10.2012 privind investigațiile declanșate prin Ordinele Președintelui Consiliului Concurenței nr. 541/23.05.2011 și nr. 580/17.06.2011, conexate prin Ordinul nr. 581/20.06.2011 al Președintelui Consiliului Concurenței, având ca obiect posibila încălcare a prevederilor art. 9 alin. 1 din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de către Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri ("MECMA") și Inspekția de Stat pentru Controlul Cazanelor, Recipientelor sub Presiune și Instalațiilor de Ridicat ("ISCIR"), decizie emisă de Consiliul Concurenței și publicată pe pagina sa de internet la data de 19.11.2012, cu consecința înlăturării obligațiilor stabilite în sarcina MECMA și ISCIR cu privire la modificarea Prescripției Tehnice PT C3-2003 în sensul indicat prin art. 2 din Decizia CC.

Pentru opozabilitate, reclamanta a solicitat introducerea în cauză, în calitate de intervenienți forțați a Ministerului Economiei și Mediului de Afaceri (MECMA), respectiv a Inspekției de Stat pentru Controlul Cazanelor, Recipientelor sub Presiune și Instalațiilor de Ridicat.

Pârâțul MECMA a formulat întâmpinare, prin care a invocat excepțiile lipsei calității procesuale pasive și lipsei procedurii prealabile, pe fondul cauzei solicitând respingerea cererii ca neîntemeiată.

La aceeași dată a depus întâmpinare și pârâțul Consiliul Concurenței, solicitând respingerea acțiunii ca neîntemeiată.

Prin încheierea de ședință din data de 17.04.2013 a fost introdusă în cauză succesoarea reclamantei, SC G. L&D SA.

Prin Sentința Civilă nr. 1854 din 5 iunie 2013 a Curții de Apel București – Secția a VIII a de Contencios Administrativ

și Fiscal a fost admisă excepția lipsei procedurii prealabile, fiind respinsă acțiunea formulată ca inadmisibilă.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a reținut că potrivit art. 7 alin. 1 din Legea nr. 554/2004, înainte de a se adresa instanței de contencios administrativ competente, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim printr-un act administrativ individual trebuie să solicite autorității publice emitente sau autorității ierarhice superioare, dacă aceasta există, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia.

A constatat judecătorul fondului că din probatoriul administrat în cauză rezultă că reclamanta nu a îndeplinit procedura prealabilă prevăzută de art. 7 alin. 1 din Legea nr. 554/2004, în condițiile în care aceasta nu s-a adresat Consiliului Concurenței pentru revocarea deciziei menționate.

A apreciat instanța fondului că reclamanta avea obligația îndeplinirii procedurii prealabile, dat fiind faptul că avea calitatea de terț față de decizia atacată, iar din interpretarea logică a dispozițiilor art. 47/1 alin. 1 din Legea nr. 21/1996 rezultă că decizia ce face obiectul litigiului poate fi atacată *în condițiile acestui text legal* (fără exercitarea procedurii prealabile) numai de către părți.

În acest sens s-a argumentat că termenul în care poate fi exercitată calea de atac curge exclusiv de la comunicare, operațiune care, potrivit textului art.47, se realizează numai în privința părților.

Ca urmare, s-a concluzionat, persoanelor care nu au avut calitatea de parte în procedura desfășurată în fața Consiliului Concurenței nu le este aplicabil acest text legal, ceea ce înseamnă că terții pot ataca deciziile prevăzute de art. 47/1 alin. 1 din Legea nr. 21/1996 numai în condițiile legii contenciosului administrativ.

În raport cu susținerile reclamantei, prima instanță a constatat că în speță nu sunt aplicabile prevederile art. 20 alin. 6 din Legea nr. 21/1996, întrucât acestea se referă exclusiv la deciziile adoptate de Consiliul Concurenței în plen, decizia ce face obiectul litigiului fiind luată în comisia de trei membri, conform art. 20 alin. 1 din același act normativ.

Împotriva acestei hotărâri a declarat recurs reclamanta S.C. G. L&D S.A. solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței competente.

În dezvoltarea motivelor de recurs, reclamanta arată că în speță, nu era necesară efectuarea procedurii plângerii prealabile deoarece Legea concurenței nr. 21/1996 o exclude atât pentru părțile destinate a deciziilor consiliului, cât și pentru terții vătămați de aceste decizii. Fiind vorba despre un act administrativ sancționator prin care se constată o încălcare a Legii concurenței și se dispun măsuri de remediere, decizia Consiliului Concurenței contestată reprezintă o excepție de la principiul revocabilității actului administrativ, motiv pentru care nu poate fi retractată sau revocată de către autoritățile publice ci doar anulată de către instanțele de judecată. De aceea Legea Concurenței prin art. 47¹ alin. 1 prevede în mod expres că deciziile emise de Consiliul Concurenței se atacă direct la Curtea de apel, fără a diferenția în funcție de calitatea subiectului de sezină.

Plângerea prealabilă își găsește rațiune în materiile în care în cadrul unui recurs grațios, autoritatea emitentă sau o autoritate ierarhic superioară ar putea să înlăture din circuitul civil actul juridic producător de vătămări fără intervenția instanței de judecată

Decizia contestată nu poate fi revocată de Consiliul Concurenței fără intervenția instanței, dar nici de către un organ ierarhic superior deoarece Consiliul Concurenței este un

organism independent și autonom, nefiind subordonat nici unei alte autorități administrative și, de aceea, legiuitorul nu a prevăzut o astfel de procedură prealabilă.

Recurenta, critică de asemenea, că interpretarea instanței de fond vizând aplicarea dispozițiilor art. 47¹ alin. 1 din Legea nr. 21/1996 în sensul că terții sunt obligați să urmeze procedura prealabilă susținând că legea nu distinge între părți și terți atunci când reglementează procedura de contestare în justiție a deciziei Consiliului Concurenței.

Mai susține reclamanta-recurentă că textul de lege (art. 47¹ alin. 1) nu prevede că procedura de contestare direct la instanța de judecată ar fi deschisă doar părților, iar nu și terților, așa cum în mod nelegal a apreciat instanța de fond, ori acolo unde legea nu distinge nici judecătorului nu-i este permis să opereze o distincție conformă principiului de interpretare *ubi lex non distinguit, nos distinguere debemus*.

S-a luat la cunoștință despre conținutul deciziei după publicarea ei pe site-ul de internet al Consiliului și a fost contestată în condițiile prevăzute de art. 47¹ alin. 1 din Legea nr. 21/1996, împrejurare de care instanța de fond nu a ținut seama la pronunțarea hotărârii.

Prin întâmpinarea depusă, intimatul Consiliul Concurenței solicită respingerea recursului ca nefondat, menținerea soluției ca temeinică și legală.

În conținutul întâmpinării s-a răspuns punctual aspectelor enunțate de recurentă, susținând că procedura prevăzută de Legea concurenței este aplicabilă destinatarilor deciziilor Consiliului Concurenței având în vedere că acțiunea introductivă la instanțe poate fi formulată înăuntrul celor 30 de zile de la comunicare, iar obligația comunicării actului administrativ incumbă autorității de concurență doar în ceea ce le privește pe părți.

În privința terților care probează existența unui interes aceștia pot contesta decizia Consiliului în condițiile dreptului comun în materia contenciosului administrativ care prevede îndeplinirea procedurii prealabile.

Examinând cauza prin prisma criticilor recurente, din perspectiva obiectului acțiunii și normelor legale incidente, Înalta Curte constată că recursul este nefondat pentru următoarele considerentele:

Potrivit art. 7 din Legea nr. 554/2004, înainte de a se adresa instanței de contencios administrativ competente, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim, printr-un act administrativ unilateral, trebuie să solicite autorității publice emitente în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea în tot sau în parte a acestuia.

Plângerea se poate adresa în egală măsură organului ierarhic superior dacă acesta există, iar potrivit art. 3 al aceluiași articol „este îndreptățită să introducă plângere prealabilă și persoana vătămată într-un interes legitim, printr-un act administrativ cu caracter individual adresat altui subiect de drept, din momentul în care a luat cunoștință pe orice cale de existența acestuia, în limitele termenului de 6 luni prevăzut de alin. 7”.

Astfel, a fost instituită procedura prealabilă obligatorie în lipsa căreia, instanța nu poate fi sesizată cu anularea unui act administrativ.

Sub acest aspect, sunt și dispozițiile art. 109 alin .2 Cod procedură civilă conform cărora „în cazurile anume prevăzute de lege, sesizarea instanței competente se poate face numai după îndeplinirea unei proceduri prealabile în condițiile stabilite de acea lege”.

Cele două texte de lege nu diferențiază între multitudinea de situații ce se pot ivi în practică, fiind astfel irelevant

dacă, în mod concret, autoritatea publică emitentă a actului administrativ mai poate sau nu să-și revoce propriul act .

Prin reglementările legale menționate mai sus, legiuitorul nu a lăsat la latitudinea părților să stabilească dacă efectuează sau nu procedura prealabilă și au condiționat sesizarea instanței de îndeplinirea ei, aceasta fiind o condiție pentru declanșarea procedurii judiciare, adăugându-se celorlalte condiții de exercitare a acțiunii ca o condiție specială suplimentară.

Nici legea specială, Legea Concurenței nr. 21/1996 nu prevede exceptarea de la regula prevăzută de norma de drept comun, dimpotrivă prin dispozițiile cuprinse în art. 47¹ stabilește că decizia poate fi atacată în contencios administrativ în termen de 30 de zile de la comunicare la Curtea de Apel București.

Cea ce poate justifica o excepție de la regula procedurii plângerii prealabile este termenul de investire al instanței de 30 de zile și care curge de la comunicarea actului administrativ, ceea ce face practic imposibilă parcurgerea etapei procedurii prealabile, dar acest termen este prevăzut numai pentru părțile din decizie nu și pentru terții care pot ataca actul în condițiile Legii contenciosului administrativ, de data luării la cunoștință despre existența acesteia.

Prin prisma acestor considerente, prima instanță, a pronunțat o soluție legală care a fost menținută prin respingerea recursului reclamantei în condițiile prevăzute de art. 312 alin. 1 Cod procedură civilă, raportat la art. 316 din același cod.

ICCJ – Stabilirea instanței competente material

Legislație relevantă:

Legea nr. 554/2004, art. 4, art. 10 alin. (1)

NCPC, art. 24 și 25

Legea nr. 76/2012, Titlul IV, art. 54

Excepția de nelegalitate este un mijloc de apărare supus procedurii speciale reglementată de dispozițiile art.4 din Legea nr.554/2004 iar nu o veritabilă cerere de chemare în judecată ce poate fi privită distinct, astfel încât în stabilirea corectei aplicări în timp a normelor de competență prezintă relevanță momentul la care s-a născut litigiul în cadrul căruia s-a invocat excepția de nelegalitate iar nu momentul la care această excepție a fost invocată.

Prin urmare, competența de soluționare a cererii care are ca obiect o excepție de nelegalitate invocată în cadrul unui litigiu declanșat anterior intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă va fi stabilită în raport cu dispozițiile art.10 alin.(1), teza a II-a și alin.(3) din Legea nr.554/2004, în funcție de rangul autorității emitente a actului administrativ ce formează obiectul excepției iar nu în raport cu dispozițiile art. 4 din Legea nr. 554/2004, astfel cum au fost acestea modificate prin Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a noului Cod de procedură civilă.

Decizia nr. 431 din 30 ianuarie 2014

Prin Încheierea pronunțată în dosarul nr. 34960/245/2011, Tribunalul Iași a dispus sesizarea Curții de Apel Iași – Secția de Contencios administrativ și fiscal cu cererea de soluționare a excepției de nelegalitate a Hotărârii Guvernului

nr. 1354/2001, pozițiile 261, 262 și 344 din Anexa nr. 78, excepție invocată de SAM, SS, SA și a suspendat cauza până la momentul soluționării excepției.

Tribunalul a reținut aplicabilitatea în cauză a dispozițiilor art.4 alin.1 din Legea nr.554/2004 a contenciosului administrativ în redactarea în vigoare la momentul sesizării judecătorului fondului respectiv 28.10.2011.

De asemenea, a statuat că dispozițiile art.4, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.76/ 2012 se aplică doar proceselor începute după data de 15.02.2013, invocând normele înscrise în art. 24 coroborat cu art.25 alin.1, precum în art.192 alin.2 din Codul de procedură civilă.

Cererea privind excepția de nelegalitate a fost înregistrată pe rolul Curții de apel Iași sub nr. 564/45/2013.

Instanța a invocat din oficiu excepția necompetenței materiale.

Prin Sentința nr.164 din 7.11.2013, Curtea de Apel Iași a admis excepția necompetenței materiale a acestei instanțe, a declinat cauza în favoarea Tribunalului Iași – Secția civilă în vederea soluționării excepției de nelegalitate a H.G. nr. 1354/2001 pozițiile 261, 262 și 344 din Anexa 78 și a constatat intervenit conflictul negativ de competență.

S-a avut în vedere faptul că, deși dosarul de fond în care a fost invocată excepția de nelegalitate se află pe rolul instanțelor de judecată din luna noiembrie a anului 2011, excepția de nelegalitate a fost invocată pentru prima dată în fața Tribunalului Iași, la data de 08.04.2013.

În opinia instanței, la acel moment dispozițiile art. 4 din Legea nr. 554/2004 fuseseră deja modificate de art. 54 pct. 1 din Legea nr. 76/2012 și prevedeau faptul că instanța în fața căreia a fost invocată excepția de nelegalitate este competentă să se pronunțe asupra acesteia.

Prin urmare s-a reținut că nu prezintă relevanță momentul la care s-a născut litigiul în cadrul căruia s-a invocat excepția de nelegalitate ci momentul la care această excepție a fost invocată.

Trimiterile făcute de Tribunalul Iași la dispozițiile art. 24, 25 din Codul de procedură civilă, nu au putut fi primite deoarece excepția de nelegalitate nu are caracterul unei excepții de procedură, ci este o excepție de fond, o apărare de fond a părții cu caracter distinct și autonom.

Ivindu-se conflictul negativ de competență a fost sesizată, în baza art.20 alin. (2) coroborat cu art.22 alin. (3) din Codul de procedură civilă, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția contencios administrativ și fiscal pentru soluționarea acestuia.

Soluția Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra conflictului de competență:

Obiectul cererii care a declanșat conflictul de competență dedus judecății îl constituie excepția de nelegalitate a H.G. nr.1354/ 2001, pozițiile 261, 262 și 334 din Anexa nr.78, invocată la 8.04.2013, în dosarul de recurs nr.34960/245/2011, pe rolul Tribunalului Iași.

Cauza ce formează obiectul dosarului nr.34960/245/2011, în care a fost invocată excepția de nelegalitate menționată, a fost înregistrată pe rolul Judecătoriei Iași – Secția civilă, la 10.11.2011, deci anterior datei de 15.02.2013, când a intrat în vigoare Codul de procedură civilă – Legea nr.134/2010.

Excepția de nelegalitate este un mijloc de apărare supus procedurii speciale reglementată de dispozițiile art.4 din Legea nr.554/2004 și nu poate fi transformată într-un instrument de prejudicare a fondului acțiunii, în afara cadrului procesual legal.

Această excepție are ca scop soluționarea cauzei pe fond fără a se ține seama de actul vizat, în măsura în care se constată că acesta este nelegal.

În cauză, cererea care vizează excepția de nelegalitate a fost formulată ca un mijloc de apărare, în strânsă legătură cu soluționarea litigiului pe fond și nu poate fi apreciată drept o veritabilă cerere de chemare în judecată în sensul dispozițiilor art.82, 109 din Codul de procedură civilă – 1865, astfel că nu sunt incidente dispozițiile art.24 din Legea nr.134/2010 – Codul de procedură civilă, în sensul că acesteia îi sunt aplicabile dispozițiile legii noi de procedură cu privire la competența soluționării acesteia, respectiv art.54 din cuprinsul Titlului IV – Modificarea și completarea unor legi speciale – cu referire la modificarea art.4 din Legea nr.554/2004, raționamentul Tribunalului Iași fiind unul corect cu privire la aceste aspecte.

Prin urmare, competența de soluționare a cererii care are ca obiect excepția de nelegalitate menționată se stabilește nu în raport de dispozițiile art. 4 alin. (2) – modificat prin dispozițiile citate din noul Cod de procedura civilă, care nu sunt aplicabile întrucât litigiul în cadrul căruia a fost invocată este anterior datei de 15.02.2013, ci în raport de dispozițiile art. 10 alin. (1), teza a II-a și alin. (3) din Legea nr. 554/2004, în funcție de rangul autorității emitente a actului administrativ ce formează obiectul excepției.

În concluzie, potrivit art. 22 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Înalta Curte a stabilit că îi revine competența de soluționare a excepției de nelegalitate Curții de Apel Iași – Secția contencios administrativ și fiscal.

ICCIJ – Lipsa menționării exprese a deputaților și senatorilor în cuprinsul Legii nr. 161/2003 ca subiecți de drept cărora le este aplicabilă obligația evitării conflictului de interese

Legislație relevantă:

Legea nr. 161/2003, art. 70

Faptul că statutul constituțional și legal al deputaților și senatorilor este diferit de statutul funcționarilor publici, existând particularități cu privire la exercitarea anumitor drepturi, nu poate justifica diferența de tratament juridic în raport cu celelalte categorii de persoane care exercită o demnitate sau o funcție publică, astfel încât, chiar dacă pentru parlamentari nu există dispoziții speciale referitoare la conflictul de interese în cuprinsul Legii nr. 161/2003 – așa cum există pentru membrii Guvernului, aleșii locali și funcționarii publici – norma generală cuprinsă în art.70 din această lege le este direct aplicabilă și acestora, ca persoane ce exercită funcții de demnitate publică.

Decizia nr. 565 din 7 februarie 2014

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel Cluj, la data de 11.10.2011, reclamantul MAL, în contradictoriu cu pârâta Agenția Națională de Integritate, a formulat

conestație împotriva Raportului de evaluare nr.103041/G/II/19.09.2011, solicitând anularea acestui raport ca fiind nelegal și netemeinic și obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată.

În motivare, reclamantul a invocat motive de nulitate absolută a raportului, pentru nerespectarea obligației de confidențialitate prevăzută de art.8 alin.3 din Legea nr.176/2010, în sensul că în calitate de subiect evaluat a aflat din presă despre procedura sa de evaluare.

Astfel, întreaga procedură de evaluare care s-a finalizat prin întocmirea raportului contestat s-a desfășurat cu încălcarea principiului confidențialității și a dreptului la apărare.

În acest sens, a arătat că procesul evaluării a fost demarat în data de 16.11.2010, informația fiind dată publicității încă din anul 2010, în timp ce reclamantul susține că a fost informat abia în data de 03.01.2011.

Raportul a fost expediat de către Agenția Națională de Integritate în data de 20.09.2011, cu toate acestea, concluziile raportului au fost date publicității încă din data de 19.09.2011.

În opinia sa, în mod evident a fost încălcat principiul confidențialității, statuat de art.8 din Legea nr.176/2010.

Pe de altă parte, reclamantul a susținut că raportul este netemeinic, arătând că pârâta a reținut în mod greșit că nu ar fi respectat regimul juridic al conflictelor de interese pentru că a propus angajarea soției sale în funcția de expert la biroul său de parlamentar și a avizat contractul individual de muncă încheiat între aceasta și Camera Deputaților.

Faptele reținute nu sunt de natură să probeze un comportament care ar contraveni principiului imparțialității sau atitudinii neutre așa cum se arată în raportul contestat. Deputatul nu este un funcționar public, în sensul dispozițiilor Legii

nr.188/1999, drept urmare, raportul deputat – alegător nu poate fi asimilat raportului de serviciu specific funcționarului public, Legea nr.161/2003 delimitând cu claritate cele două categorii de funcții.

Pârâta ANI a depus întâmpinare la data de 21.10.2011, prin care a solicitat respingerea contestației reclamantului, apreciind că susținerile formulate sunt nefondate.

Prin încheierea din data de 8.01.2013, Curtea de Apel Cluj a dispus scoaterea cauzei de pe rol și trimiterea dosarului la Curtea de Apel București, având în vedere că prin Încheierea nr.4946/ 22.11.2012, pronunțată de Î.C.C.J. în dosar nr.4756/1/2012 a fost admisă cererea de strămutare a cauzei.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Curții de Apel București – Secția – a VIII a contencios administrativ și fiscal la data de 31.01.2013.

Hotărârea instanței de fond

Prin Sentința nr.1523 din 30 aprilie 2013, Curtea de Apel București – Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a admis acțiunea formulată de reclamantul MAL în contradictoriu cu pârâta Agenția Națională de Integritate și a anulat raportul de evaluare nr.103041/G/II/ 19.09.2011.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut următoarele:

Prin raportul de evaluare contestat s-a apreciat că reclamantul s-a aflat în conflict de interese atunci când, în calitate de deputat, a propus angajarea la cabinetul său a soției, avizând ulterior contractul de muncă al acesteia, în drept, reținându-se dispozițiile art. 70, 71 și art.72 din Legea nr.161/2003.

Prima instanță a apreciat că interpretarea articolele 70 și 71 din Legea 161/2003 trebuie să se facă prin raportare la întreg

actul normativ, în condițiile în care legiuitorul nu a reglementat conflictul de interese în cazul parlamentarilor.

Sub acest aspect a constatat că la capitolul 2, după secțiunea 1, intitulată „definiție și principii”, care cuprinde art.70 și 71, urmează mai multe secțiuni care reglementează în mod distinct conflictul de interese pentru diverse categorii de funcționari sau demnitari. Mai precis, secțiunea a II-a reglementează conflictul de interese în exercitarea funcției de membru al Guvernului și a altor funcții publice de autoritate din administrația publică centrală și locală, secțiunea a III-a reglementează conflictul de interese privind aleșii locali, secțiunea a IV-a reglementează conflictul de interese privind funcționarii publici. De asemenea, capitolul 4 din lege reglementează alte conflicte de interese și incompatibilități.

Astfel, a constatat ca articolul 72 din lege nu este aplicabil parlamentarilor, întrucât se referă în mod explicit la membrii guvernului, la secretari, subsecretari de stat și persoane asimilate acestora, prefecți și subprefecți, iar un deputat nu se încadrează la nici una dintre aceste categorii.

În opinia primei instanțe, extinderea aplicabilității dispozițiilor art. 72 și următoarele la deputați este nelegală și prin prisma faptului că, în cazul în care legiuitorul ar fi dorit ca aceste dispoziții să se aplice și la această categorie de demnitari, ar fi precizat acest lucru, așa cum a făcut-o, de altfel, în capitolul 4 din lege, unde a extins aplicabilitatea dispozițiilor art.72 la alte categorii de funcționari și demnitari, din enumerarea de la art.99 nefăcând parte, însă, parlamentarii.

În condițiile în care legiuitorul a înțeles să reglementeze în detaliu conflictul de interese pentru anumite categorii de funcționari și demnitari rezultă că pentru categoriile de demnitari și funcționari care nu au fost avute în vedere de legiuitor nu sunt aplicabile aceste norme.

Nu există nici un temei să se aprecieze că pentru celelalte categorii de funcționari și demnitari se aplică prin asemănare dispozițiile articolului 72 și nici că art.70 și 71 sunt suficiente pentru a întemeia răspunderea unor demnitari despre care nu fac vorbire secțiunile subsecvente.

Prima instanță a observat că în ceea ce privește incompatibilitatea, legiuitorul a edictat norme explicite referitoare la parlamentari, rezultând că omisiunea din capitolul 2 referitoare la conflictul de interese nu este una întâmplătoare și că dacă legiuitorul ar fi dorit să reglementeze conflictul de interese și pentru parlamentari, ar fi făcut-o în mod expres.

Calea de atac exercitată în cauză:

Împotriva sentinței nr.1523/ 30.04.2013 pronunțată de Curtea de Apel București – Secția contencios administrativ și fiscal a declarat recurs pârâta Agenția Națională de Integritate, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinice, invocând dispozițiile art.304 pct.8 și 9 Cod procedura civilă.

Astfel, recurenta-pârâtă a învederat că reclamantul a încălcat prevederile art.70 și art.71 din Legea nr.161/2003 prin propunerea de angajare a soției sale, ME în funcția de expert la biroul său parlamentar și avizarea contractului individual de muncă încheiat de aceasta cu Camera Deputaților.

Pârâta arată că reclamantul a avut un interes personal în angajarea soției sale, care în perioada 16.03.2010 – 01.01.2011 (când a încetat contractul individual de muncă), a încasat un venit net de 5.508 lei, aspecte ce se circumscriu noțiunii de conflict de interese, astfel cum este definită de dispozițiile Legii nr.161/2003.

Mai arată recurenta-pârâtă că dispozițiile Legii nr.161/2003 ce reglementează incompatibilitățile și conflictele de interese se aplică tuturor categoriilor de persoane care exercită o demnitate publică sau o funcție publică, inclusiv

senatorilor și deputaților.

Chiar dacă pentru parlamentari nu există dispoziții speciale referitoare la conflictul de interese în cuprinsul Legii nr.161/2003 (deși aceasta cuprinde asemenea dispoziții speciale pentru membrii Guvernului, aleșii locali și funcționarii publici), norma generală de la art.70 este direct aplicabilă în cazul acestora ca persoane ce exercită funcții de demnitate publică.

Relevant în acest sens este și faptul că prin Regulamentul Senatului adoptat prin Hotărârea nr.28/2005, cu modificările și completările ulterioare, este reglementat conflictul de interese în cazul senatorilor, art.174 alin.(2) din Regulament, reluând dispozițiile art.70 din Legea nr.161/2003.

Considerentele Înaltei Curți asupra recursului:

Recursul este fondat.

În cauză, instanța a fost sesizată potrivit art. 22 alin.1 din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice și pentru modificarea și completarea Legii nr.144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, având competența de a se pronunța asupra legalității Raportului de evaluare a conflictului de interese de natură administrativă nr.103041/G/II din 19.09.2011.

Deși conflictul de interese nu este prevăzut expres în Constituție, care nu se referă la această situație, reglementându-se doar incompatibilitățile, dispozițiile din legi și regulamente referitoare la problema în discuție trebuie să respecte cadrul constituțional care configurează regimul juridic al mandatului parlamentar, inclusiv sub aspectul îndatoririlor, incompatibilităților și interdicțiilor în cazul deputaților și senatorilor.

Actele normative relevante pentru reglementarea în cazul

parlamentarilor, a conflictului de interese pentru aspectele administrative sunt pe lângă Legea nr.176/2010, Legea nr.161/2003, Legea nr.96/2006 și regulamentele celor două camere ale Parlamentului.

Conflictul de interese este definit de art.70 din Legea nr.161/ 2003 ca fiind situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și a altor acte normative.

Aceeași definiție a fost preluată în dispozițiile art. 174 alin.3 din Regulamentul Senatului, în Secțiunea a 2-a – Conflictul de interese, constatarea incompatibilităților și ale interdicției -, cu mențiunea că noțiunea de conflict de interese nu este reglementată expres de Legea nr.96/2006 în forma în vigoare la data emiterii raportului de evaluare contestat.

O definiție a conflictului de interese pentru funcționarii publici este inclusă în art. 13 din Recomandarea 10/2000 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

Astfel, se prevede: „Conflictul de interese apare atunci când funcționarul public are un interes personal care influențează sau pare că influențează îndeplinirea atribuțiilor sale oficiale cu imparțialitate și obiectivitate. Interesele private ale funcționarului public pot include un beneficiu pentru sine sau pentru familia sa, pentru rudele sale apropiate, pentru prieteni, pentru persoane sau apropiații cu care funcționarul public a avut relații politice sau de afaceri. Interesul personal se poate referi și la orice datorii pe care funcționarul public le are față de persoanele enumerate mai sus”.

Deși statutul constituțional și legal al deputaților și senatorilor este diferit de statutul funcționarilor publici,

existând particularități cu privire la exercitarea anumitor drepturi, acest statut nu poate justifica diferența de tratament juridic în raport cu celelalte categorii de persoane care exercită o demnitate publică sau o funcție publică, pentru a se reține că parlamentarilor nu le sunt aplicabile prevederile art.70 din Legea nr.161/2003 care reglementează conflictul de interese.

În acest sens, prezintă relevanță considerentele Deciziei nr.81/ 27 februarie 2013, publicate în Monitorul Oficial nr.136/ 14.03.2013 prin care Curtea Constituțională a soluționat obiecția de neconstituționalitate a unor dispoziții din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor.

Astfel, Curtea Constituțională a reținut că, în vederea asigurării integrității în exercitarea demnităților și funcțiilor publice, toate persoanele menționate la art. 1 alin.1 din Legea nr. 176/2010 se află în aceeași situație juridică, circumscrisă încă din titlul reglementării, prin sintagma „funcții și demnități publice”, în considerarea căreia le revin obligații specifice.

Or, a mai constatat instanța constituțională, situația deputaților și a senatorilor – prevăzută la pct.3 din art.1 alin.1 din Legea nr.176/ 2010 – este aceeași cu a celorlalte categorii de demnitari și funcționari publici cărora li se aplică actul normativ.

În raport de cele menționate, Curtea constată că instanța de fond a interpretat în mod eronat prevederile art.70 din Legea nr.161/ 2003, reținând că acestea nu ar fi aplicabile tuturor categoriilor de persoane care exercită demnități sau funcții publice, respectiv deputaților și senatorilor.

Referitor la susținerea reclamantului privind inexistența conflictului de interese în privința angajării

personalului birourilor parlamentare, situație stabilită prin hotărârea din 18 octombrie 2011 a comisiei comune speciale a celor două camere ale Parlamentului României, Curtea apreciază că acest document nu prezintă relevanță în cauză, întrucât la data adoptării actului, împrejurarea care determinase conflictul de interese nu mai exista, contractul de muncă al soției încetând la 1 ianuarie 2011.

Este reală susținerea reclamantului că în materia conflictului de interese există o reglementare neunitară, de natură să determine interpretări diferite ale textelor de lege, fiind însă atributul legiuitorului de a realiza o sistematizare a dispozițiilor cu consecința creșterii predictibilității legii.

Curtea reține de asemenea, că sunt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute în definiția cuprinsă în art. 70 din Legea nr.161/ 2003 interesul personal putând fi reprezentat și de un beneficiu patrimonial pe care o rudă sau o persoană apropiată îl obține ca urmare a deciziei luate de persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică, de natură a influența exercitarea cu obiectivitate a atribuțiilor.

Pentru considerentele expuse, Înalta Curte, în temeiul dispozițiilor art.312 alin.1, teza I Cod procedura civilă și art.20 din Legea nr.554/2004, a admis recursul, a modificat sentința recurată și rejudecând cauza, a respins acțiunea ca nefondată.

ANAF a declanșat operațiunea

„Venus”

Direcția Generală Antifraudă a început, din 26 februarie 2016, acțiunile de monitorizare și control la nivel național ale comerțului cu flori și plante ornamentale, a unităților de alimentație publică și a saloanelor de înfrumusețare.

Operațiunea „Venus” își propune diminuarea evaziunii fiscale în comerțul cu flori și plante ornamentale, încurajarea importatorilor, a deținătorilor de depozite, a producătorilor și a comercianților engros și en detail ca să-și organizeze mai riguros activitatea economică, evidențele financiar-contabile și fiscale. Un alt obiectiv este creșterea gradului de conformare fiscală, inclusiv prin utilizarea aparatelor de marcat electronice.

Este doar una dintre operațiunile majore la nivel național pe care Direcția Generală Antifraudă le va iniția periodic în scop preventiv, respectiv pentru creșterea nivelului de conștientizare și, implicit, de conformare fiscală a unor activități economice în care colectarea taxelor și impozitelor este deficitară.

Stabilirea calendarului, a modului de acțiune, identificarea categoriilor de contribuabili și a activităților cu risc fiscal au la bază analiza informațiilor și a datelor disponibile la nivel central, rezultatele unor acțiuni anterioare, dar și propuneri ale direcțiilor regionale antifraudă, adaptate specificului local.

Dispoziția nr. 2/2016 pentru recunoașterea fenomenului alienării părintești, publicată în Monitorul Oficial

Dispoziția nr. 2/2016 pentru recunoașterea fenomenului alienării parentale/părintești și prevederilor Protocolului privind recunoașterea alienării parentale, încheiat între Institutul de Psihologie Judiciară și Asociația Română pentru Custodie Comună a fost publicată în Monitorul Oficial la data de 25 februarie 2016.

În temeiul dispozițiilor art. 51 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 788/2005, pe baza prevederilor din Manualul de Diagnostic și Statistică al Tulburărilor Mentale, a cincea ediție, abreviat DSM-5, utilizat atât de către medicii psihiatri, cât și de către psihologi, în care se recunosc psihodiagnosticele de abuz psihologic asupra copilului și copil afectat de stresul relației dintre părinți, având în vedere practica de specialitate din domeniul expertizei psihologice judiciare, care a relevat identificarea în rapoartele de expertiză psihologică judiciară a fenomenului alienării parentale/părintești, recunoscute de către instanțele de judecată din România, încheierea primului Protocol privind recunoașterea alienării parentale/părintești, încheiat în România de către Institutul de Psihologie Judiciară și Asociația Română pentru Custodie Comună la data de 1 februarie 2016, precum și punctul de vedere al specialiștilor din cadrul Institutului de Psihologie

Judiciară,

președintele Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România d i s p u n e:

Art. 1.

(1) Se recunoaște fenomenul alienării parentale/părintești ca formă de abuz psihologic (emoțional) sever asupra copilului, constând în activitatea de denigrare sistematică a unui părinte de către celălalt părinte, cu intenția alienării (înstrăinării) copilului de către celălalt părinte.

(2) Se recunosc prevederile Protocolului privind recunoașterea alienării parentale, încheiat de către Institutul de Psihologie Judiciară, în calitate de furnizor de formare profesională complementară în domeniul expertizei psihologice judiciare, avizat profesional de către Colegiul Psihologilor din România și Asociația Română pentru Custodie Comună la data de 1 februarie 2016.

(3) Se recunoaște necesitatea formării profesionale continue a psihologilor în domeniul alienării parentale/părintești, precum și în domeniul expertizei psihologice a copilului abuzat/neglijat, aceasta fiind realizată în vederea cunoașterii și promovării interesului superior al copilului.

Art. 2.

Prezenta dispoziție intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

București, 12 februarie 2016.

Ordinul ANAF nr. 3769/2015, publicat în Monitorul Oficial

Ordinul Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) nr. 3769/ 2015 a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 11 din 7 ianuarie 2016.

Prezentul Ordin aduce o serie de modificări în ceea ce privește informațiile ce trebuie incluse în Formularul 394, principalele modificări fiind:

1. Raportarea se face defalcat pe cote de TVA (20%, 9% sau 5%)
2. În ceea ce privește operațiunile desfășurate cu persoane impozabile înregistrate în scopuri de TVA în România:

- informațiile privind achizițiile de bunuri și servicii vor fi defalcate în funcție de sistemul de TVA aplicat de furnizor (sistem normal de TVA sau sistem de TVA la încasare).
- livrările / achizițiile supuse măsurilor de simplificare conform articolului 331 din noul Cod Fiscal se raportează defalcat pe toate categoriile de bunuri / servicii supuse acestui regim.

3. Au fost introduse secțiuni noi în vederea declarării informațiilor cu privire la următoarele:

- operațiuni efectuate cu persoane neînregistrate în scopuri de TVA;
- operațiuni efectuate cu persoane impozabile nestabilite în România, neînregistrate și care nu sunt obligate să se înregistreze în scopuri de TVA în România, stabilite în alte state membre respectiv stabilite în afara Uniunii Europene;
- încasări prin intermediul aparatelor de marcat electronice fiscale, precum și încasări din activități

exceptate conform prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale;

- livrări de bunuri / prestări de servicii, respectiv achiziții de bunuri / servicii, pentru care s-au emis facturi simplificate.

4. Se vor include informații cu privire la plaja de numere de facturi utilizate în perioada de raportare, respectiv numărul total de facturi emise în perioada de raportare, cu defalcare pe facturi stornate, anulate și autofacturi.

5. Se va prezenta natura operațiunilor din care provine TVA negativă solicitată la rambursare.

6. Declarația se va depune la organul fiscal competent chiar dacă în perioada de raportare nu au fost realizate operațiuni de natura celor care fac obiectul declarării.

Prevederile prezentului Ordin se aplică începând cu operațiunile efectuate în trimestrul I 2016 și vor intra în vigoare la data de 1 aprilie 2016. Contribuabilii care au perioada fiscală luna calendaristică vor depune formularul 394 pentru lunile ianuarie și februarie 2016 utilizând formularul utilizat în prezent.

Aceștia vor depune declarația pentru lunile ianuarie și februarie 2016 și pe baza noului formular până la 25 aprilie 2016, prin care vor fi înlocuite declarațiile depuse anterior. Pentru luna martie 2016 se va depune declarația pe formularul nou.

Având în vedere complexitatea noului formular, recomandăm elaborarea în cel mai scurt timp a unor proceduri interne de raportare în formularul 394 și adaptarea sistemelor informatice folosite în acest scop

Studiu EY: 87% dintre companii vor crește salariile în 2016, 81% vor face investiții, iar 71% vor face angajări

93% din liderii de business din România sunt încrezători în creșterea afacerilor lor în acest an, în timp ce doar 5% se așteaptă la scăderea cifrei de afaceri, iar 2% se așteaptă la o stagnare. Dintre cei care mizează pe creștere, 41% așteaptă o evoluție semnificativ pozitivă (creștere peste 10%), în scădere totuși față de 48% la începutul anului trecut.

Estimările privind **creșterea profitului** sunt, de asemenea, pozitive – 32% dintre companii așteptându-se la o creștere a profitabilității cu peste 10% în 2016.

Această tendință va fi susținută în mare măsură prin investiții, având în vedere că **81% dintre respondenți afirmă că vor crește investițiile** în 2016, față de 76% câți planificau acest lucru la începutul lui 2015. Acestea se vor concentra pe creșterea eficienței, extinderea pe noi segmente de piață și extinderea în noi piețe de desfacere, arată concluziile studiului „*O nouă viziune a creșterii*” publicat astăzi de EY România. Aceste investiții vor fi finanțate prin resurse proprii și reinvestirea profitului (46%), urmate de credite bancare (34%).

Studiul EY are la bază răspunsurile a 421 executivi de top și analizează percepția acestora în privința perspectivelor mediului de afaceri din România în 2016. 23% dintre

respondenți provin din companii cu cifra de afaceri mai mare de 50 de milioane EUR, 28% din companii cu cifră de afaceri între 10-50 milioane EUR, 35% cu cifra de afaceri între 1-10 milioane EUR și 14% sub 1 milion de EUR cifră de afaceri. Executivii au răspuns chestionarului EY România în perioada 26 ianuarie – 8 februarie 2016.

„Rezultatele de anul acesta reflectă o preocupare crescută a executivilor pentru dezvoltarea durabilă a afacerilor lor. În ciuda perspectivelor promițătoare privind evoluția economică a României, companiile locale operează într-un mediu de business care le aduce atât provocări cât și oportunități din acest punct de vedere. De altfel, studiul nostru arată că 7 din 10 executivi consideră inovația ca fiind importantă pentru evoluția pozitivă a performanței companiei în 2016, iar 47% își propun ca, în caz de stagnare a creșterii, să transforme piața în care activează prin inovație”, spune Bogdan Ion, Country Managing Partner, EY România.

Salariile cresc, la fel ca și numărul de angajați

Evoluțiile pozitive estimate pentru cifra de afaceri și profitabilitate vor fi susținute și prin creșterea numărului de angajați. În timp ce 35% dintre angajatori se așteaptă la o creștere modestă (sub 5%), 36% afirmă că vor crește numărul angajaților între 5-30% sau peste.

87% dintre companii vor crește salariile în 2016, dar 44% dintre respondenți nu estimează o creștere mai mare de 5%. Totuși, 43% au bugetat pentru 2015 o creștere a salariilor propriilor angajați între 5-20% sau chiar mai mult, față de 38% câți planificau acest lucru cu un an în urmă. Companiile din IT și din industriile producătoare estimează cele mai mari rate de creștere a salariilor în anul curent.

R&D și noile tehnologii – sectorul cu perspectivele cele mai

mari de creștere

Respondenții din sectorul R&D și noile tehnologii sunt foarte încrezători în perspectivele sectorului în care activează (50%), devansând pentru prima dată industria IT. Alți executivi optimiști peste media economiei provin din IT (36%) și turism (27%).

Cererea va continua să alimenteze creșterea

Cererea va continua să alimenteze creșterea business-urilor din România și în 2016, conform răspunsurilor oferite în cadrul studiului *O nouă viziune a creșterii*. Astfel, 65% dintre executivi se așteaptă la o creștere a cererii pentru produsele și serviciilor companiei lor anul acesta, în timp ce 30% estimează o stagnare și doar 5% o tendință negativă. Evoluțiile cele mai bune le așteaptă executivii din R&D și noile tehnologii și industria farmaceutică, în timp ce evoluții negative sunt estimate în mass media.

Costurile reduse și încrederea în brand sunt cele mai importante avantaje competitive

În continuare, 33% dintre oamenii de afaceri consideră costurile reduse cel mai important avantaj competitiv al concurenței, în scădere semnificativă totuși față de anul trecut, când 41% dintre respondenți indicau același lucru. La o distanță mică și în creștere față de 2015, încrederea în brand este percepută de asemenea ca unul din cele mai importante avantaje competitive, de către 30% dintre respondenți. Dacă în 2015, reducerea costurilor era primul răspuns luat în calcul de executivi la condițiile de piață, anul acesta reducerea costurilor a trecut pe locul doi (21%), fiind devansată de creșterea productivității (27%).

În același timp, executivii recunosc într-o măsură mai mare importanța mare a inovației în succesul companiei pe care o conduc, 74% dintre ei afirmând că inovația are un impact mare și foarte mare în această privință, față de 60% în 2015.

Satisfacția clienților definește succesul pe piața locală

Referindu-se la **factorii care definesc succesul pe piața locală în 2016**, cei mai importanți trei indicatori rămân: satisfacția clienților, rezultatele financiare și cota de piață, cu precizarea că satisfacția clienților a crescut în importanță față de indicatorii financiari, fiind în acest an cel mai importat element al succesului unei companii pentru 83% dintre respondenți. Alături de acești factori, 51% dintre liderii de business menționează notorietatea mărcii (brand awareness), față de 41% în anul trecut.

Ordinul nr. 103/2016, publicat în Monitorul Oficial

Ordinul nr. 103/2016 privind aprobarea instrucțiunilor de aplicare a scutirii de taxă pe valoare adăugată a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 106 din 11 februarie 2016. Prezentul Ordin abrogă Ordinul ministerului finanțelor publice nr. 2.222/2006.

Ordinul introduce o serie de reguli noi printre care enumeram următoarele: În cazul unei inspecții fiscale, organele de inspecție fiscală obligă persoana impozabilă la colectarea TVA de la data faptului generator, în situația în care aceasta nu deține documentele de justificare a scutirii de taxă și este depășit termenul de 90 de zile de la data la care a intervenit faptul generator de taxă pentru operațiunea în cauză.

Persoana impozabilă poate efectua, în termenul legal de prescripție, regularizarea în scopul aplicării scutirii de TVA de la data faptului generator de taxă, dacă aceasta intră în posesia documentelor de justificare a scutirii:

- după efectuarea inspecției fiscale și
- ulterior expirării termenului de 90 de zile de la data la care a intervenit faptul generator pentru operațiunea în cauză. Ulterior, organul fiscal competent va efectua reverificarea.

În vederea justificării scutirii de TVA pentru exportul de bunuri, nu mai este necesară prezentarea documentului (de exemplu documentul de transport) din care să rezulte că transportul este realizat de către furnizor/cumpărător ori de o terță parte în numele său. Au fost introduse clarificări cu privire la modalitatea de aplicare a scutirii de TVA pentru livrările succesive de bunuri, în situația în care transportul acestora în afara Uniunii Europene este efectuat de cumpărătorul-revânzător nestabilit în România sau de altă persoană în contul său.

Se menționează faptul că în cazul navelor care nu sunt noi, utilizate pentru transportul de călători/bunuri cu plată sau pentru activități comerciale, industriale sau de pescuit, care sunt atribuite navigației în largul mării, scutirile de TVA prevăzute la art. 294 alin. (1) lit. h) din Legea 227/2015 privind Codul Fiscal se aplică dacă navele sunt efectiv și preponderent utilizate pentru navigație în largul mării pe o perioadă de cel mult 5 ani.

Ordinul introduce prevederile Deciziei nr. 3/2015 a Comisiei fiscale centrale cu privire la aplicarea scutirii de TVA pentru livrările de bunuri și prestările de servicii în cazul navelor atribuite navigației în largul mării și care sunt utilizate pentru transportul de călători/bunuri cu plată sau pentru activități comerciale, industriale sau de pescuit, precum și în cazul navelor utilizate pentru salvare ori asistență pe mare sau pentru pescuitul de coastă. În mod specific, se menționează că trebuie avute în vedere criteriile privind capacitatea navei de a naviga în largul mării, cât și utilizarea efectivă și preponderentă a acesteia pentru

navigație în largul mării.

Pentru aplicarea scutirilor de TVA în cazul prestărilor de servicii și/sau a livrărilor de bunuri efectuate pentru nevoile directe ale navelor și/sau pentru încărcătura acestora, beneficiarul trebuie să prezinte o declarație pe propria răspundere din care să rezulte că nava respectivă este efectiv și preponderent utilizată în largul mării.

Ce cred companiile din România despre rețelele sociale?

Rețelele sociale au depășit de mult rolul unei simple socializări online între persoane private. „Să fii în rețea” nu mai este doar un trend de generație, ci tot mai mult un fenomen global. De la invitații la evenimente și vânzări de produse până la câștigarea mandatelor prezidențiale, rețelele sociale au un spectru de utilitate important.

Tot mai mult studiat în universități și mai adoptat în mediul de afaceri, acest fenomen are un impact ce merită înțeles. La EY România facem de 3 ani studiul privind **Impactul rețelelor sociale asupra mediului de afaceri** tocmai cu scopul de măsura acest impact.

În acest articol ne propunem să prezentăm comparativ cu ediția 2014 doar o selecție a analizei rezultatelor obținute din administrarea în perioada 3-20 noiembrie 2015 a unui chestionar de 28 de întrebări la care au răspuns 270 de reprezentanți ai unor companii importante din România.

În ceea ce privește utilizarea rețelelor sociale în mediul de afaceri românesc aflăm următoarele:

- **Promovarea companiei pe primul loc:** În 2015, 74% dintre respondenți folosesc rețelele sociale pentru promovarea companiei și plănuiesc să le utilizeze în continuare (procent în creștere de la 58% în 2014), în timp ce 13% dintre aceștia spun că nu le utilizează, însă plănuiesc să le utilizeze în perioada următoare (procent în scădere de la 28% în 2014). Procentul celor care nu folosesc rețelele de socializare și nici nu intenționează să le folosească pentru promovarea companiei este în scădere de la 13% în 2014 la 11% în 2015.
- **Facebook-ul este platforma numărul unu de comunicare în social media:** Platforma „vedetă” și în 2015, în România, rămâne Facebook cu 92% în coborâre cu doar un procent față de anul anterior. La nivel global Facebook conduce clasamentul celor mai utilizate platforme cu 93%. În România o creștere semnificativă de 14% înregistrează și LinkedIn, care la nivel global este pe locul 3 cu 71%, devansat de Twitter aflat pe locul 2 cu 79%. În plan local tot o creștere de 8%, înregistrează YouTube, care la nivel global are o cotă de 55%. În România a doua cea mai mare rată de creștere o înregistrează Instagram de la 7% la 20% (36% la nivel global).
- **Companiile nu au o strategie pentru social media:** În 2015, 44% dintre respondenți spun că au o strategie cu privire la rețelele de socializare la nivelul echipei de marketing (vs 46% în 2014), iar 21% au această strategie integrată chiar la nivelul întregii companii (vs 19% în 2014), numai 2% o au numai la nivelul echipei comerciale (în scădere de la 7% în 2014). Pe de altă parte, procentul celor care recunosc că nu au încă o strategie cu privire la rețelele de socializare este în creștere de la 27% în 2014 la 32% în 2015.

- **Rețelele de socializare sunt folosite de companii în medie de 2-3 ani:** Cele mai multe companii românești (23%) folosesc rețelele de socializare pentru activități de promovare în medie de 2-3 ani, acestea fiind urmate de 20% dintre companiile respondente care spun că utilizează social media de 1-2 ani. Nu mai puțin de 16%, însă, sunt companii care folosesc rețelele de socializare în mixul de marketing de sub un an. La celălalt capăt al scalei de măsurare sunt 22% dintre companii care spun că utilizează social media de mai mult de 4 ani.
- **Firmele comunică prin social media 1-5 ore săptămânal:** Comunicarea prin social media ocupă 1-5 ore din timpul săptămânal de lucru al majorității respondenților (în creștere de la 54% în 2014 la 58% în 2015). Pe palierul 6-10 ore se menține ponderea de 20%, în timp ce intervalul de 11-20 de ore a scăzut de la 16% în 2014 la 9% în 2015. Totuși palierele superioare înregistrează creșteri de 1-3%. La nivel global 33% dintre companii comunică prin rețelele sociale în medie 1-5 ore pe săptămână, 25% între 6-10 ore pe săptămână, în vreme ce 12% comunică prin social media între 11-20 de ore săptămânal.
- **Frecvența de utilizare a rețelelor de socializare a scăzut semnificativ în ultimul an:** În 2015 numai 36% din respondenți spun că utilizează social media zilnic, cu 5% mai puțin decât în 2014 și 13% mai puțin față de 2013. Cresc însă procenteile celor care utilizează social media o dată la 2-3 zile, de la 15% în 2013 și 23% în 2014, la 28% în 2015. De asemenea crește frecvența utilizării săptămânale a comunicării prin social media, de la 22% la 23%. Zona de rezistență a celor care utilizează social media o dată la câteva luni a scăzut de la 9% în 2014 la numai 3% în 2015.
- **Facebook este platforma preferată pentru sponsored ads:**

Rețelele sociale cele mai folosite de respondenți pentru creșterea vizibilității prin "sponsored ads" sunt: Facebook (74%), Google (47%) și LinkedIn (30%). Se observă că pentru multe canale procentele din România sunt apropiate de cele identificate de studiul global "2015 Social Media Marketing Industry Report – How Marketers Are Using Social Media to Grow Their Businesses".

- **Departamentul de Marketing coordonează activitatea firmei în social media:** Chiar dacă în scădere (de la 51% în 2014 la 46% în 2015), departamentul de marketing își menține locul în topul departamentelor care se ocupă de rețelele de socializare. Totuși un procent semnificativ de 28% spun că nu au un departament în cadrul firmei care se ocupă de comunicarea prin rețelele de socializare. Există și firme în care de această activitate se ocupă un departament special dedicat comunicării prin rețelele sociale (12%), departament de HR (7%) sau de IT (1%). Dar cel mai important aspect este că numai 12% dintre companii au un departament special dedicat comunicării prin social media.
- **Firmele își administrează singure campaniile prin social media:** Tot mai mulți respondenți (în creștere de la 64% în 2014 la 75% în 2015) spun că își administrează singuri campaniile pe rețelele de socializare și tot mai puțini apelează la servicii externe (în scădere de la 14% în 2014 la 6% în 2015).
- **Partea de design și dezvoltare a campaniilor se externalizează:** Referitor la activitățile desfășurate pe rețelele de socializare 46% dintre companii spun că externalizează partea de design și dezvoltare, 23% externalizează partea de creare de conținut, iar câte 16% externalizează cercetarea de piață și relațiile publice (PR). Partea de strategie este externalizată de numai 10% dintre companii, în timp ce analizarea

statusurilor este ținută în house de nu mai puțin de 90% din firme.

- **Firmele nu măsoară randamentul investițiilor în social media:** În 2015, ponderea respondenților „*indeciși*” cu privire la măsurarea randamentului investițiilor în social media ale companiei scade (de la 52% în 2014 la 41% în 2015) în favoarea celor care sunt „*total de acord*” (creștere de la 6% în 2014 la 18% în 2015) și „*de acord*” (creștere de la 28% în 2014 la 31% în 2015). În 2015, doar 10% au răspuns că sunt în „*dezacord*” sau „*dezacord total*” în legătură cu posibilitatea companiei de a măsura randamentul investițiilor în activitățile de pe rețelele de socializare, comparativ cu 14% în 2014.

Sociosfera online personalizează relația companiilor cu utilizatorii rețelelor sociale. Pentru companii, construirea unei identități online care să-l facă pe consumator să le prefere este esențială dar nu lipsită de riscuri. Consecvența mesajului transmis, utilizarea frecventă, strategia diferențiată de comunicare pe canalele relevante și scopul măsurabil al activităților pe rețelele sociale pot genera respingerea sau acceptarea brandului. Feedback-ul consumatorilor este vital. Folosită relevant, social media ajută companiile să fie actuale.